

Умранинг аҳкомлари | Фиқҳ дарслари (354-дарс)

19:00 / 20.11.2025 1057

عَبْرًا وَفَرَعًا مَوِيَّةً وَتَهْرُكًا وَنَسْلًا لِكَيْ يَفْتَرَجَ وَيُغَسَّوْهُ فَاَوْطَأَ يَهْوُ، وَنَسْءُ زُمُغْلًا وَ
أَهْدَغَبًا.

Умра суннатдир. У тавоф ва саъйдан иборатдир. Умра йил давомида жоиздир. Арафа куни ва ундан кейинги тўрт кунда макруҳдир.

«Умра» сўзи зиёрат маъносини англатади.

Ислом шариатида эса Байтуллоҳнинг махсус зиёратига умра дейилади.

Ҳанафий мазҳаби уламолари умр давомида бир марта умра қилишни суннати муаккада дейишган.

Аллоҳ субҳанаҳу ва таоло Қуръони Каримда:

لِلَّهِ وَالْعَمْرَةَ الْحَجَّ وَأَتَمُّوا

«**Ҳаж ва умрани Аллоҳ учун тугал адо этинг**», деган (Бақара сураси, 196-оят).

هُدًى لِّلْعَمْرَةِ وَالْحَجَّ لِيَدْعُوا سَمِئًا لِّلْأَقْبَانِ، مِثْلَ مَا نَبَّأَ نَبِيَّ بَابِ الْوَرَعِ وَطَاتٍ

Ибн Абу Шайба Иброҳимдан ривоят қилади:

«**Ибн Масъуд: «Ҳаж фарз, умра ихтиёрийдир», деди».**

Умра улуф савобларга эриштирадиган ибодатдир. Ҳажнинг шартлари умрага ҳам шартдир.

У тавоф ва саъйдан иборатдир.

Умра нияти билан эҳром боғлаган одамнинг тавоф қилиши рукн, саъй қилиши вожибдир. Шунингдек, сочини олдириши ёки қисқартириши ҳам.

Умра йил давомида жоиздир.

Йил бўйи, истаган пайтда умра қилса бўлаверади.

Арафа куни ва ундан кейинги тўрт кунда макруҳдир.

Чунки ушбу беш кун ҳаж учун ажратилган кунлардир.

Оиша розияллоҳу анҳо ва Абдуллоҳ ибн Аббос розияллоҳу анҳунинг мазкур кунларда умрани макруҳ кўришлари ривоят қилинган.

Мийқотлар

هُدًى لِّلْعَمْرَةِ وَالْحَجَّ لِيَدْعُوا سَمِئًا لِّلْأَقْبَانِ، مِثْلَ مَا نَبَّأَ نَبِيَّ بَابِ الْوَرَعِ وَطَاتٍ

هُدًى لِّلْعَمْرَةِ وَالْحَجَّ لِيَدْعُوا سَمِئًا لِّلْأَقْبَانِ، مِثْلَ مَا نَبَّأَ نَبِيَّ بَابِ الْوَرَعِ وَطَاتٍ

Мадиналикнинг мийқоти Зул-ҳулайфа, ироқликники Зоту ирқ, шомликники Жуҳфа, наждликники Қарн ва яманликники Яламламдир.

жўнаса, ўша ерда эҳромга киради. Аҳли Макка Маккадан».

Икки шайх ривоят қилишган.

2. Аҳли Ироқнинг мийқоти – Зоту ирқ.

لَمْ يَلِ التَّقْوَى وَرَبَّ الْعِلْمِ لَمْ يَلِ الْعِلْمَ لَمْ يَلِ الْعِلْمَ لَمْ يَلِ الْعِلْمَ لَمْ يَلِ الْعِلْمَ لَمْ يَلِ الْعِلْمَ لَمْ يَلِ الْعِلْمَ
دَمَحَ أَوْ يَسُنُّ لَأَوْ دُوَادُ وَبَأْ هَ أَوْ رِيَّ قَرَعَتَ أَرْغَلَا

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам аҳли Ироққа Зоту ирқни мийқот қилдилар».

Абу Довуд, Насоий ва Аҳмад ривоят қилишган.

3. Шом аҳли ва ўша тарафдан келадиганларнинг мийқотлари Жухфа бўлиб, у Робиғ деган жойга яқиндир. Ҳозир Робиғдан эҳромга кирилади.

4. Нажд ва ўша тарафдагиларнинг мийқоти – Қорнул Манозил номли жой.

5. Яман аҳлининг мийқоти – Яламлам.

Ушбу мийқотлар Пайғамбаримиз алайҳиссалом белгилаб берган мийқотлардир. Ҳозирги кунда мазкур жойлар ва ўша жойларнинг рўпарасидаги ҳудудлар мийқотлардир.

Сув ва ҳаво йўли билан келаётган ҳожилар самолётга чиқишдан олдин ғусл қилиб, эҳром кийимларини кийиб олишса ҳам, мийқотга яқинлашганда ният қилиб, талбия айтишлари лозим бўлади. Баъзилар Жиддага келибоқ, эҳромга кира бошлайдилар. Ваҳоланки, бундай қилиш асло жоиз эмас.

Маккаи Мукаррамага кириш нияти йўқ кишилар Жиддага эҳромсиз кирсалар бўлади. Шунингдек, аввал Мадинаи мунавварага боришни ният қилганлар ҳам, яна мийқотдан қайтиб чиқишлари борлиги учун, Жиддага эҳромсиз киришлари мумкин.

Маккага киришни ният қилганлар учун эҳромни мазкур мийқотлардан кейинга суриш ҳаромдир, олдиндан эҳромга кириш ҳаром эмас.

Бунда ҳажни ёки умрани ният қилганми ёхуд қилмаганми, фарқи йўқ. Модомики, Маккага кирмоқчими, эҳромда бўлиши керак. Агар эҳромга

кирмасдан мийқотдан ўтиб кетса, бир жонлиқ сўйиш вожиб бўлади. Ёки қайтиб чиқиб, мийқотдан эҳромга кириши керак бўлади. Шунда жонлиқ сўйиш соқит бўлади.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ва саҳобалар Ҳарамни Маккага доимо эҳром ила кирганлар.

«الْحَقُّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَمُّهُ نَعْتُهُ لِيُضْرَبَ بِهَا عُنُقُ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَمُّ حُرِّمِ بْنِ أَبِي ذَرٍّ، أَمُّ حُرِّمِ بْنِ أَبِي ذَرٍّ، أَمُّ حُرِّمِ بْنِ أَبِي ذَرٍّ، أَمُّ حُرِّمِ بْنِ أَبِي ذَرٍّ.»

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Мийқотдан бирор киши зинҳор эҳромсиз ўтмасин. Қачон ҳалол ҳолида ўтса, қайтарилган ишни қилган бўлади», дедилар».

Аммо Ҳарамнинг чегарасидан ичкарига кириш нияти йўқ бўлса, эҳромга кирмаса ҳам бўлаверади, чунки бу ҳолда мийқот билан Ҳарамнинг орасидаги аҳолининг ҳукмига кириб қолади.

Аммо мийқотга етмай туриб эҳромга кириб олса, ҳечқиси йўқ.

Мийқотнинг ичидаги ерлар аҳолисига Маккага эҳромсиз кириш ҳалолдир.

Мийқот билан Ҳарамнинг чегараси орасида анчагина ерлар бор. Мисол учун, аҳли Мадинани оладиган бўлсак, Зул-Ҳулайфадан то Танъимгача (Танъим – Оиша онамизнинг масжидлари) бўлган ҳудуддаги ерлар мийқот ичи ҳисобланади. Ана ўша ҳудудда яшовчи кишилар Маккага ҳаж ёки умрани ният қилмасдан борсалар, эҳромга киришлари шарт эмас. Чунки улар эҳтиёж юзасидан Маккага кўп марта кириб-чиқиб туришларига тўғри келади. Ҳар сафар эҳромга кириб-чиқиш эса уларга қийинчилик туғдиради.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан қилинган ривоятда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ўтинчиларга Маккага эҳромсиз киришга рухсат берганлари айтилади.

Ибн Умар розияллоҳу анҳу Маккадан чиқиб, Мадинага кетаётганларида ва Кадид номли ерга етганларида Мадинада фитна юз берганини эшитиб, ортларига қайтганлар ва Маккага эҳромсиз кирганлар.

«Кифоя» китобининг иккинчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7013-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.